

Kálnay Adél

HA A FOLYÓ VAD LESZ ÉS GONOSZ

MA sokáig néztem a megáradt folyót. Sárga, büdös víz hömpölygött ott, ahol minap előbújtak az első hóvirágok. Undorodtam a látványtól, de mégis kényszerítettem magam, hogy nézzem ezt az iszonyú áradást. A víz könyörtelenségében volt, hogy is mondjam, volt valami emberi, ez rémített meg leginkább. Ahogy semmi sem volt neki elég, cipelte magával a ki tudja honnan összeszedett tárgyakat, néhányat magába forgatott, másokat kihányt az egyre felismerhetetlenebb partra, s csak tört előre mocskosan és bután. Talán soha nem tudok elszakadni a folyótól, ha nem hajít ki pont eléem egy szürke jégtáblát, melyről a lábamig száнкázott egy őztetem. Nemrég pusztulhatott el, épp csak az imént, meleg volt a teste, de a szeme már fénytelenül tükrözte a nap utolsó sugarait. Néztem az őzet, a szemét figyeltem, s egyszerre öröm töltött el, hogy ez az év lesz az utolsó. Feltápázkodtam, utolsó pillantást vetettem a folyóra, és hazasiettem nyomomban a lopakodó sötéttel. Szobám ablakából is jól látni a folyót, sőt hallani minden nesztét. Régen, szép nyári esteken a békák szavát, ősszel meg a vonuló madarak hangját hozta fel a szél, illatokat zúdított rám, s apró loccsanások ütődtek sívár falaimhoz. Ablakaim azonban már régóta zárva tartom, el is függönyöztem, nem vagyok kíváncsi erre a folyóra. De miért is beszélek a folyóról? Fecsegek csak, amúgy vénember módjára, pedig van fontosabb dolgom is. A jegyzeteket magamnak készítem, mint ahogy magának hagy az ember évezredek óta üzenetet kőben, fában, papíron. Régóta tudom, hogy ez az utolsó esztendőm, s nem mondom, gyakran fáj is. Ám mostanra már nem maradt semmi a vágyaimból, nem ragaszkodom senkihez, s nem sajnálom itthagyni a földet. Azt hiszem, inkább örülök, mert nem akarom tovább nézni, ami itt történik, mert fázom már rozzant ruhámban, amit éjjel-nappal hordani vagyok kénytelen. Dolgom alig maradt, üzleti ügyeimet régóta más intézi, rokonaim, barátaim jórészt elmentek, aki maradt, az meg mind távol él. Hisz élhetnék én is úgy, ahogy rokonaim, s a többi ember, egy apró véletlenül múlt csupán, hogy más irányt vett a sorsom. Egy vélet-

lenen, mondom, pedig tudom, hogy nincsenek véletlenek, nekem találkoznom kellett azon a réges-régi mámoros hajnalon azzal az emberrel, aki újfajta részegséget kínált, a mindent tudás részegségét. S én habozás nélkül elfogadtam az ajánlatát, az sem zavart, hogy mit kell adnom cserébe, mohón kaptam a lehetőség után. Végül nekem magamnak kellett rájönnöm, mit vett el az ajándékért az a különös ember. Elvette a nyugalمامat, a békémet, el csendesen folydogáló életemet. Akkor mégis azt gondoltam, nem akart nekem rosszat, kiválasztottnak éreztem magam, aki éppen az emberiség üdvére fogja mérhetetlen tudását felhasználni. Tévedtem. Végül nem lettem egyéb, mint egy eltévedt Jónás, egy kétségbeesett jós, aki nemhogy az emberiségen, de saját magán sem tud segíteni. Azon a régi hajnalon azonban semmiről nem tudtam. Akkoriban fiatal voltam és gondtalan. Csak úgy éltem bele a világba, nem nagyon vettem észre, ami rossz, de elvettem mindent, ami jó. Szüleim gazdagok voltak, nem volt pénz, amit ne szerezhettem volna meg kedvteléseimnek. Csak úgy rajzottak körülöttem a barátok és én boldog voltam, hogy adhatok. Soha nem indultam hosszabb utazásra egyedül, mindig gáláns ajándékokat vettem a nőknek, nagy partikat adtam, ahol mindenki annyit ehetett, ihatott, mint sehol másutt. Az estélyeimnek híre volt, rangja, lehetetlen volt valakinek lenni s ott nem megjelenni. Kedveltem a sportokat, különösen a labdajátékokat, s telente a sízést. Napjaim rendre kellemes emelkedettségben teltek, igazán nem tudtam olyasmit kigondolni, ami ne teljesült volna szinte rögtön. Csak növelte elégedettségemet, hogy általában jó embernek tartottak, pletyka, rosszindulat elkerült, példaként emlegettek, jó külsőm, meggyerő modorom beszédtema volt a társaságokban. Iskoláimat a legjobb intézetekben végeztem, apám magas hivatalt remélt nekem, s én mindent megtettem azért, hogy ezt a reményt betöltssem. Már feltűnt életem jövődő párja is, nagy szemű, vékony, szőke lány, őt szemeltem ki magamnak, leendő gyermekeim anyjának. Lassan mozduló, szelíd lány volt, ábrándozva nézett maga köré, mint aki csodát lát a valóság helyett. Szép, hosszú kezét gyakran összekulcsolva a feje tetejére tette és ide-oda ringatózott. Törékeny lett ilyenkor, játékos és megható is egyszerre, alakján körben különös fény futott, ez a fény vette körül minden hajszálát, mintha a nap mindig pont mögötte lenne és elárasztaná sugaraival. Egy ilyen alkalommal akadt meg rajta a szemem, s rögtön utánanéztam, vajon ki lehet. Igazán rossz lett volna, ha azelőtt keveredek valami komoly érzelembé, mielőtt megtudom,

milyen családból való. Távolról sem azért, mintha előítéleteim lettek volna, s több pénzre sem volt szükségem, de irtóztam a bonyodal-maktól, a párválasztást egy életre szóló dolognak tartottam, aminél vigyázni kell, nehogy a szerelem vaksága jóvátehetetlen tévedést okozzon. De jövődóbelim származása tökéletes volt, s rövidesen az is kiderült, hogy én is a kedvére való vagyok. Immár semmi nem áll-hatott utunkba, jöttek a mosolyok, az üzenetek, majd a kellemes sé-ták a parkban, s hamarosan már az eljegyzésről beszélt a két család. Boldog voltam, s boldogságomat barátaim játékos fenyegetése sem árnyékolta be. Igazán nem festem le szebbnek ezt az időszakot, mint amilyen volt, bármilyen idillinek tűnik ma már. Igen, pontosan így éltem és készültem a reményteli jövőre. Az esküvőt nagyszabásúra terveztük, úgy gondoltam, legyen ott mindenki, aki barát, s nem is gondoltam volna, hogy ennyi barátom van, folyton újabb nevek me-rültek fel, és a meghívókból sosem volt elég. A legénybúcsúk egymást érték, menyasszonyom elnéző mosollyal borogatta fájós homlokom, s készséggel elhitte, hogy én magam is mennyire unom már, hogy haj-nalig kell mulatni hol egyik, hol másik vendéglőben. Szelíden vigasz-talt, majd vége lesz már lassan, én meg zibongó fejem derekához szorítottam, és addig hallgattam terveit közös otthonunk szépítésé-ről, míg el nem aludtam. Így jött el az a bizonyos hajnal, ki tudja, há-nyadik átmulatott legényéjszaka hajnala. Éppen hogy elváltam bará-taimtól, a fejem még nem fájt, de már éreztem benne azt a furcsa tompaságot, ami mindig megelőzte a fájdalmat, és kedvesem hűvös keze után vágytam. Ehelyett azonban a feltámadó szél hűvössége borzongatott meg, olyannyira, hogy meg kellett állnom begombol-ni a kabátomat. Ekkor láttam meg azt az embert. Egészen pontosan, mielőtt megláttam volna, még úgy tompa aggyal is tudtam, hogy va-lami hirtelen megváltozott, hogy nem vagyok egyedül, s előntött egy furcsa érzés, talán szédüléshez hasonlított a legjobban. Azt éreztem, meg kéne kapaszkodnom, de nem volt mibe. Még átfutott az agya-mon, hogy tényleg túl sokat ittam, aztán ahogy jött, elmúlt, és én ott láttam magam előtt azt a férfit, s nem tudtam róla levenni a szemem. Ki vagy, kérdeztem téován, mert mintha hasonlított volna valakire, gondoltam, egy ismerős, egy barátom barátja talán. Te ki vagy, kér-dezett vissza a férfi, és én soha még olyan zavart nem éreztem, mint ak-kor. Bambán álltam ott és lassan jeges rémület fogott el. Nem tudtam a kérdésre válaszolni! Mert akármí jutott eszembe magamról, semmi sem tűnt igaznak, mintha azt mondanám, hogy haj, meg láb, ilyesmi

részletek, de éreztem, ha mindent felsorolok és összerakom, akkor sem lesz belőle én, mint ahogy a krumpliból, hagymából, tejfölből, olajból sem lesz főzelék, ha egymás mellé hordom őket. Emlékszem, rettentően megijedtem, éreztem, hogy valami történik velem, amit én nem akarok, hogy egyszerre más gondolataim és érzéseim lesznek, mint eddig. Arra gondoltam, lehet, hogy megőrülök vagy ilyesmi. Az italt okoltam, és ott akartam hagyni ezt az embert, de nem tudtam elmozdulni. Látod, szólalt meg végül különös, vontatott hangon, még azt se tudod, ki vagy valójában, s ami szörnyűbb, hogy azt hitted, tudod. Életed legfontosabb lépését kívánod megtenni, s fejedben nincs helye a gondolatoknak. De én segíthetek rajtad. Olyan tudást kaphatsz tőlem, amelyet csak igen kivételes emberek kaphatnak. Neked adom a mindent tudás képességét. Persze, csak ha akarsz. Segítségével egyszerre láthatod a jelent, a múltat és a jövőt, s nemcsak a magadét, hanem bárkiét, vagy akár egyszerre mindenkiét. Elég csak rágondolnod valakire, s már látod is az egész életét. Kell-e mondanom, hogy aligha létezik ennél nagyobb tudás, ami most a tiéd lehet. Elképesztett ez a férfi, eszembe sem jutott kételkedni, biztos voltam benne, hogy igaza van, de nem értettem, miért pont nekem kínálja föl ezt az óriási adományt. Aztán egyszerre úgy éreztem magam, mint aki soha nem is vágyott egyébre, mint hogy ezt a tudást megkapja. Valószínűleg sokáig gondolkozhattam, mert a férfi egyszer csak mozdulni látszott. Döntenem kellett, soha nem lesz még egy ilyen alkalom, ijedtem meg és feléje kaptam. Igen, kérem ezt a tudást, mondtam izgatottan, hogyan juthatok hozzá, sürgettem a férfit, ő pedig hozzám lépett és két kezébe fogta a fejem. Meleg volt a keze, majdnem forró, s elsőre elviselhetetlen. Szerettem volna lerázni a kezeit, de nem volt hozzá erőm. Az egész pár másodpercig tartott csupán, aztán levette rólam a kezét és otthagyni készült. Mi lesz most, kiáltottam utána. Mi van most, kérdezett vissza és eltűnt a sötétben. Én pedig megdöbbenve éreztem, hogy tudom, mi van most, s elég lenne valakire gondolnom, hogy lássak mindent, de nem mertem megtenni. Hazasiettem, megittam még egy pohárka bort, szükségem volt rá nagyon, mert életemben először féltem. Utolsó gondolatom az volt, hogy olyan vagyok, mint egy viselős asszony, aki tudja, hogy hord valamit a testében, de még nem tudja, pontosan mi az, aztán álomba zuhantam. A mindent tudás képessége! Istenem, mi történt velem, riadtam föl valamikor késő délután, és nem hisztem egy percig sem, hogy álom volt csupán, mert azt azonnal érez-

tem, nem az vagyok, aki voltam. Nagyon nehéz ezt megmagyarázni, talán nem is lehet. Megszűntek azok a falak, melyek az időt részekre osztják, múlt, jelen, jövő tényleg nem létezett többé, mint amikor egy nagy házban a válaszfalakat lebontják, s láthatóvá válnak a szobák, a szobák, amelyekről addig is tudtál, de ahhoz, hogy benne legyél, át kellett menned, most viszont csak arra fordítod a fejed, s látsz mindent, nemcsak az egyik szobában vagy, de benne vagy az összesben, mivel nincsenek már válaszfalak, nincs sok szoba sem, csupán egyetlenegy. Az első érzés az öröm volt, hát megkaptam, ujjongtam magamban, mindent látok ezután, amit csak akarok, segíthetek bárkin, tanácsokat adhatok, megóvhatom barátaimat a bajtól, mi másért kaptam volna ezt a nagy ajándékot, ha nem ezért. A második érzés a vágy, hogy megosszam ezt a titkot valakivel, valakivel, aki a legfontosabb nekem. Elfutottam hát kedvesemhez, hadd legyen ő az első, aki velem örülhet. Ő azonban szomorúan fogadott, s ahogy meghallotta, mi történt velem, azt mondta keserűen, hiszen megálmodta már ő nemegyszer, hogy el fogom hagyni, bár nem gondolta, hogy ennyire hamar. Értetlenül néztem rá, hogy lehet, hogy fel sem fogja, milyen nagyszerű, milyen csodálatos ajándékot kaptam. Magyarázni próbáltam, gondold el, mondtam neki, emberek ezreit menthetem meg vele, nem kell tovább szenvedniük, olyan, olyan leszek, mint egy megváltó, keresgéltem a szavakat, s magam is megijedtem ettől az utolsótól, ő pedig csak ingatta gyönyörű fejét, s láttam, hogy egyre jobban kétségbeesik. Csak ült végül magába roskadva, és amikor végre rám nézett, könnyes volt a szeme. Ígérj meg valamit, kérlek, mondta és még a kezeit is összetette, ígérd meg, hogy nem használok ezt a tudásodat, ígérd meg, mert különben... s úgy hallgatott el, mint aki retteg az utolsó szótól, amit ki kéne mondania. Döbbenet álltam, semmit sem értettem a félelméből, de olyan őszinte volt kétségbeesése, annyira fájdalmas volt az arca, hogy meg-sajnáltam. Letérdeltem elé, magamhoz szorítottam, úgy kértem őt, nyugodjon meg, megteszek bármit, persze, ígérem, nem használok ezt a tudást. Talán csak egy részeg álom volt, hisz tudod, emeltem fel a fejcskéjét és addig néztem a szemébe, amíg el nem tűnt belőle a félelem. Aztán az ölébe hajtottam fejem, a szíve még mindig olyan hevesen vert, mintha egy szabadulni vágyó kismadár vergődne reménytelenül. Lassan, nagyon lassan nyugodott meg, és én megfogadtam magamban, hogy hű leszek ígéretemhez, bármi történjék is. Most már haragudtam arra az emberre, úgy éreztem, már sejtem, milyen

veszélyes ajándékkal lepett meg. Pedig még semmit nem sejtettem abból, ami következett. Pár év úgy telt el, ahogy ilyenkor szokás, nő-sülés, lakás, közös élet, minden igazán könnyen ment, pénzüink volt bőven, s a lehetőségek is egyre-másra kínálták magukat. Jó hivatal, kellemes utazások, feleségem egy tündér volt, szerelmünk friss, mint a reggel szedett harmatos virágcsokor. Kissé ugyan átrendeztem az életem, lemondtam néhány kedvtelésről, de ez nem is volt igazi áldozat, csak olyan dolgoktól kellett megválnom, melyek fölött már eljárt az idő. Aztán egy napon az én drágám bejelentette, hogy áldott állapotban van, és nem volt nálam boldogabb ember a világon. Akkor vettem ezt a folyóparti házat is, amiben élek. Az orvos azt mondta, napfény, levegő és tücsökciripelés, ezt írja föl a kismamának, semmi más, és én rohantam is megfelelő helyet keresni. Városi lakásunk szép tágas volt ugyan, de beszűrődött az utca zaja, s ha ablakot nyitottunk, már estére vastag por ült a bútorokon. Amikor rátaláltam erre a házra, örömömben ugrálni tudtam volna. Rohantam kedvesemért és nemsokára egymást átölelve álltunk a csodára bámulva. Olyan, mint egy várkastély, súgta kedvesem, mintha a hangos szótól elmúlhatna a varázslat. Valóban úgy nézett ki, nagy terméskő alapzattal, amely a folyó felőli oldalon magas volt, s bástyamód megerősített. Ez azért van, magyaráztam, mert néha még ez a szelíd folyócska is megárad, s akkor egyenest az ablakunkból ugrálhatunk a vízbe, fogtam tréfára a dolgot, mert láttam, hogy feleségem az áradásról hallván megszeppenve méregeti a vizet. A víz felőli oldalon lesznek a hálósobák, döntöttük el, mert délnyugati fekvése miatt bizonyára még késő délután is fényben sütkezethetünk. Ez a fal egyébként csupasz volt, csak az alján nőtt ki a kövek közül néhány ismeretlen vízi növény. A ház többi részét befutotta a repkény. Zöld ház, mondta a feleségem találóan, s ez a zöld, amerre néztünk, mindenütt folytatódott. A kertkaput alig bírtuk betolni, a folyondár teljesen földhöz kötözte. Itt boldogok leszünk, határoztuk el, és néhány nap múlva be is költöztünk. Nem lennék hű az igazsághoz, ha eltagadnám, valóban várt még ránk pár boldog év, de a szomorú jövő árnyéka már kezdettől át-átlengett napfényes életünkön. Egy alkalommal reggeli kávékat ittuk a teraszon, kedvesem lábait ölemben pihentette, kezével szépen gömbölyödő hasát simogatta és arról mesélt, milyen édes baba-ruhákat látott előző nap a városban. Én gyönyörködve néztem őt, a nap éppen készült elhagyni a teraszt, már csak az ő alakjára vetődött egy aranyló sáv, s arra gondoltam, bárcsak ez a pillanat örökké tarta-

na, meg arra, de jó is lenne tudni, milyen lesz nemsokára megszülető gyermekünk, milyen sorsot szánt neki az ég. A következő pillanatban már tudtam, hogy baj van, nagy baj, de már késő volt. Ahogy egy vetítőt óvatlanul bekapcsol az ember, aztán nem találja, hol kell kikapcsolni, olyan volt az egész, s én felkészületlenül, rémülten néztem a „filmet”, s nem tudtam nem nézni, s rosszul mondom, nem is film volt, hanem valóság, gyermekem jövőjének a valósága, s ez a jövő csupán számomra tárult föl és félelmetes terhét egyedül nekem kellett cipelnem. Hála az égnek, feleségem semmit nem vett észre, annyira lekötötte minden gondolatát a sok szép babaholmi, én pedig igyekeztem bezárni azt a szörnyű ajtót, amelyet oly óvatlanul kinyitottam. Éjszaka azonban nem aludtam egy szemhunyasnyit sem, a folyót néztem, lágyan remegett a vize, a hold fénye ezüstre festette, de most nem tudott megnyugtatni. Arra gondoltam, hogy attól a délutáni pillanattól kezdve soha többé nem lehet nyugalmam. Hogy olyan erő lakik bennem, amelyet nem ismerek, amelyet sem megállítani, sem megszüntetni nem tudok, s végre teljességgel megéreztem, milyen iszonyat szakadt rám. Nincs semmi a hatalmamban, jajdulam fel, hanem én vagyok valami rémületes hatalom foglya és nincs remény a szabadulásra. Feleségem kétségbeesett könnyörgésére, az ígéretemre gondoltam, meg arra, nem tudhatja meg, hogy elhatározásom ellenére megszegtem, így ezentúl életem rejtőzködés lesz, hamisság, kétszínűség, látszat. Hangtalan zokogás rázott, véresre harptam a számát és könyörögtem az Istennek, vagy vegye el tőlem ezt a tudást, vagy vegye el az életemet, de Isten hallgatott. Feleségem nyöszörgése térített észre, ijedten ugrottam az ágyához, már rossz álmaért is magamat hibáztattam. Megsimogattam arcát és ő átfogta karomat, s kismimul arccal aludt tovább. Én pedig csak néztem őt és igyekeztem nem arra gondolni, hogyan lesz ezután. Hát valahogy lett, egy jó ideig még sikerült zárva tartani az ajtót, de óriási erőfeszítésbe került, állandóan magamat kellett figyelni, sosem hittem volna, hogy sokkal nehezebb nem gondolni valamire, mint gondolni. Szerencsére az élet dolgai nagyon lefoglaltak, s ez megkönnyítette a helyzetemet. Nemsokára gyönyörű fiunk született, s ő minden időnket kitöltötte. Közben a világban is mindenféle dolgok történtek, barátaink egyre sűrűbben mesélték, mennyire nehéz az életük, nem lehet megmaradni a városban, panaszolták, és valóban, különösen nyáron egyre elviselhetetlenebb lett a város levegője. Jómagam is fulladoztam irodámban, s délutánonként szinte menekültem vissza az én zöld

házamba, a családomhoz. Igyekeztem nem tudomást venni a bajokról, rossz előjelekről, mert ezek arra indítottak volna, hogy gondolkozzam felőlük, akkor pedig egy óvatlan pillanatban újból feltárult volna az a szörnyű ajtó, s ezt végképp nem akartam. Aztán egyszer mégis megtörtént. Egy különösen nehéz napon, amikor szinte fáj a hőség és a lefüggönyözött szoba sem adott enyhülést, valahol az ébrenlét és az álom határán, önkéntelenül, csak ahogy levegőt vesz az ember, felsóhajtottam, Istenem, mi lesz velem. Szinte azonnal észbe kaptam, de már késő volt. Az ajtó kinyílt, bezúdult rajta a jövő, s tudtam, hogy soha többé már be nem csukhatom. Akkor szereztem tudomást erről az utolsó évről is, akkor adtam meg magam a sorsomnak tehetetlenül és végérvényesen. Első kétségbeesésem után még megpróbáltam eredeti tervem szerint barátaim, embertársaim életén változtatni, megóvni őket a rájuk váró bajtól, figyelmeztetni őket arra, mi számukra még nem látható, de minden próbálkozásom balul ütött ki. Nem hittek nekem, gyanakodva vagy ijedten néztek rám, összesúgtak a hátam mögött. Végül elhallgattam. Mert mit is mondhattam volna? Hogyan avatkozhattam volna bele bárki életébe is? Hogyan mondhattam volna, meg fogsz halni, elzúllik a fiad, leég a házad, elhagy a feleséged, ilyesmiket? Ugyan mit akadályozhattam volna meg azok közül, amelyeknek be kell következni? Gyorsan távolodtunk egymástól. Akik szerettek, aggódtak az állapotomért s tenni akartak volna értem valamit, de ők legalább olyan tehetetlenek voltak az értetlenségükkel, mint én a mindent tudásommal. Mintha igen és nem egy bizonyos határon túl ugyanazt jelentené. Emberkerülő lettem, állandóan csak tépelődtem, próbáltam valamilyen magyarázatot találni, néha már nem is tudtam, igazából mire, olyan feladatot akartam megoldani, ami meghaladta minden erőmet. Feleségem növekvő kétségbeeséssel figyelt, olykor félénken orvost emlegetett, s én nem tudtam megnyugtatótni őt. Hisz én is megdöbbenéssel figyeltem magam, hogyan változom szinte napról napra, s hogy mindazok a gondolatok, amelyek a változást eredményezik, senkivel meg nem oszthatók, s nagy sebességgel terelnek valamerre, egy olyan útra, amelyet pedig nem akartam választani. Közös életünk lassan hullt szét, vékony szálon tartotta már csak magát, mint egy vihar tépázta madárfészek, melyet apránként széthord a szél, de még a leszakadása előtti pillanatban is kapaszkodik az ágba, amelyre építették. Én voltam végül is, aki azt az utolsó szálát hagyta elszakadni, semmi remény nem láttam már arra, hogy visszaváltozom azzá, aki egykor

voltam. A hatalmas szállítókocsira, amit csak lehetett, mindent felrakattam, azt akartam, legyen meg mindenük, még azonfelül is, ami szükséges. Számlámról pénzem nagy részét átutaltattam, s megígértem nekik, hogy amilyen gyakran csak lehet, jelentkezem. Tudtam, hogy ez nem így lesz és tudtam, hogy ezt a feleségem is tudja. Nem nagyon hazudhattam akkor már neki. Ő volt az egyetlen, aki végül megértette, hogy nem vagyok bolond, hogy sokkal nagyobb baj van, hogy nem tartottam be ígéretemet, s hogy ezért neki el kell mennie, mert nem tud félelemben élni. Te tudod, mi lesz velünk, én pedig nem akarom tudni, mondta utoljára, egy életre elosztva rengeteg bajt el lehet viselni, ám ha egyszerre a vállára rakják az embernek, összeroppan alatta. Én végig akarom élni az életet, a jót is, a rosszat is, ahogy jön, s ezt veled már nem lehet megtenni. Bólogattam, aztán a teraszról néztem, ahogy kézenfogva kísértálnak az életemből. Így maradtam hát teljesen magamra. Nem éreztem túl nagy fájdalmat, addigra már eléggé fásult voltam a sok nyomorúságtól, amit látni voltam kénytelen. Önző módon még könnyebb is lett a lelkem, megszabadultam attól a szenvedéstől, amelyet akkor kellene majd éreznem, amikor meghal a feleségem és a fiam, szinte egyszerre esve áldozatául annak a rettenetes járványnak, ami még a távoli jövőben készülődik alattomosan, s csupán számomra látható. Nem, nem voltam kegyetlen, hiszen menekültem volna a világ végére is, ha ezzel bárkit megmenthetek. Én azonban nagyon jól láttam, hogy nincs menekvés. Láttam, hogy olyan idők következnek, amelyeket senki emberfia ki nem kerülhet. Mint ahogy soha ki nem kerülhetett. Az én ajándékom meg nem volt egyéb, mint egy iszonyú büntetés, amelyet megnevezhetetlen erők mértek rám és én összeroskadtam alatta. Elválásunk után szinte minden kapcsolatot megszakítottam a külvilággal. Üzleti ügyeimet egy társamra hagytam, s végképp otthagytam a várost. Barátaim, ismerőseim szomorúan mesélték egymásnak, hogy megőrültem, s én meghagytam őket ebben a hitükben. A hosszú évek alatt semmilyen elégtételt nem éreztem, ha hallottam, hogy bekövetkeztek mindazok az események, amelyeket óvatlanul elmondtam, mikor még segíteni próbáltam az embereken. Elfeledett ember lettem, a növekvő gondok, bajok között senkinek nem jutott eszébe, hogy hisz volt valaki, aki már szólt ezekről... Jobb is, mert segíteni aligha tudtam volna. Nos, azt hiszem, mindent elmondtam, amit fontosnak tartottam. Fontos, de kinek is és miért? Talán annak, akit olyan hiú ábrándok éltetnek, hogy többet akarjon, mint ami elérhe-

tő, akit megejt egy könnyebb élet ígérete, vagy aki saját élete helyett vágya egy másikat élni. Amíg ember lesz ezen a földön, mindig lesz, aki megkísértethető. Ezt én igazán tudom. Másról azonban már nem akarok tudni. S ti se akarjatok. Lesznek még rosszabb idők? Lesznek. De lesznek jobbak is. Ha van egyáltalán menekvés, az nem a mindent tudáson, hanem a mindent megélésen keresztül vezet a szabadulásba. Sok idő kellett, mire ezt megértettem, s addigra én már nem használhattam ezt a tudást sem, mert időn kívülre kerültem, s időn kívül élni lehetetlen. Ma reggel, ott a folyónál arra gondoltam, mennyi mindent megtehettem volna, ha nincs birtokomban a jövőm. Talán beültem volna egy csónakba és elindultam volna lefelé a folyón, amikor még zöldeskék volt a vize és halakat láttam rajzani a mélyben, talán itt-ott megálltam volna nézelődni, látni más városokat, falvakat, embereket ismertem volna meg, akiket sosem láttam, és tűz mellett üldögélve meséltünk volna az életünkről, arról, ami volt és tervezgettünk volna, ami lesz. S ha valaki így szólt volna, jaj, meglátjátok, egyszer ez a folyó vad lesz és gonosz, ellep majd mindent egy szörnyű áradás, csak néztünk volna a tűzbe némán és nem hittük volna el neki. Ugyan hallgass, szólt volna rá valaki, mit tudhatsz te a jövőről, és szalonnát szúrtunk volna a nyársakra és körbejárt volna a boroskancsó. Aztán a hamvadó paráznál hevertünk volna a fűben, hallgattuk volna a folyó szavát, és egy szép jövőt álmodtunk volna magunknak a párától nehéz takarók alatt.

(Vigilia, 2002/5.)